

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Kadın emeği, ekonomik kalkınma ve toplumsal refahın temel unsurlarından biridir. Ancak ülkemizde kadınların iş gücüne katılımı, çalışma koşulları ve ekonomik bağımsızlıkları, toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri nedeniyle ciddi engellerle karşı karşıyadır. Cinsiyet temelli iş bölümü, bakım sorumlulukları ve güvencesiz çalışma koşulları, kadınların ekonomik hayatta eşit koşullarda yer almasını engellemektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği, sadece bir insan hakkı değil, aynı zamanda ekonomik kalkınmayı sağlayan bir faktördür. Ülkede kadınların iş gücüne katılım oranları, erkeklere kıyasla oldukça düşüktür. 2024 yılı itibarıyla kadın istihdam oranı %32,5 seviyesinde kalırken, erkek istihdam oranı %66,7'dir. Bu durum, kadınların iş gücü piyasasında marjinalleştiğini ve ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarının önünde büyük engeller bulunduğunu göstermektedir. Türkiye'de istihdamda toplumsal cinsiyet açığı %34,6 ile OECD ve AB ülkeleri ortalamasının çok üzerinde olup, bu durum kadınların ekonomik yaşama tam anlamıyla dahil olamadığını ortaya koymaktadır.

Kadın istihdamını artırmaya yönelik politikalar geliştirilmediği sürece, kadınlar ekonomik hayatta daha fazla dışlanma riskiyle karşı karşıya kalacaktır. 6284 sayılı Kanun'un etkin uygulanması, kadınların sadece aile içinde değil, çalışma hayatında da güvenli bir şekilde yer almasını sağlayacaktır. Kadınların ekonomik bağımsızlıklarını elde etmeleri, şiddete karşı daha güçlü bir koruma mekanizması oluştururken, İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararı, bu koruma mekanizmasını zayıflatmış ve kadınları hem ev içinde hem de iş yerinde daha güvencesiz ve bağımlı hale getirmiştir.

Ülkede kadın işsizliği, erkeklere kıyasla daha yüksek seviyelerde seyretmektedir. 2024 itibarıyla dar tanımlı kadın işsizlik oranı %11,8, geniş tanımlı işsizlik oranı ise %37,3'tür. Bu durum, yaklaşık 6 milyon kadının işsiz olduğunu göstermektedir. Türkiye'de kadın işsizliği oranı Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin neredeyse iki katıdır. AB ortalaması %6,1 iken, Türkiye'de bu oran %11,7'ye ulaşmıştır. Kadın istihdamındaki bu yüksek işsizlik oranları, kadınların ekonomik bağımsızlığını kazanmasını engellemekte ve sosyal güvenceden yoksun bırakmaktadır.

Bunun yanı sıra, kayıt dışı istihdam da kadın emeğini güvencesiz hale getirmektedir. Ülkede istihdam edilen kadınların %32,4'ü sigortasız çalışmakta olup, bu oran yaklaşık 3 milyon 521 bin kadının sosyal güvenlik haklarından mahrum bırakıldığını göstermektedir. Kayıt dışı çalıştırılan kadınlar, düşük ücret, uzun çalışma saatleri ve iş güvencesizliği gibi birçok olumsuzlukla karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle ev işçileri, tarım işçileri ve esnek çalışma modellerinde çalışan kadınlar, en fazla güvencesizliğe maruz kalan kesimler arasındadır.

Kadınların iş gücüne katılımı önündeki en büyük engellerden biri, toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle kadınlara yüklenen bakım ve ev işleri sorumluluğudur. 2024 yılı itibarıyla 6 milyon 657 bin kadın, ev işleri nedeniyle iş gücüne katılamadığını belirtirken, aynı gerekçeyle iş gücüne katılamayan erkek sayısı sadece 6'dır. Benzer şekilde, ailevi ve kişisel nedenlerle çalışma hayatına dahil olamayan kadın sayısı 3 milyon 442 bin iken, aynı gerekçeyle iş gücüne katılamayan erkek sayısı yalnızca 466 bindir.

Kadınların iş gücüne katılımını artırmak için devletin kamusal hizmetleri güçlendirmesi gerekmektedir. Örneğin, kreş, yaşlı ve hasta bakım hizmetleri kamusal bir hizmet olarak sunulmalı ve bakım yükü yalnızca kadınların sorumluluğunda olmaktan çıkarılmalıdır. Aksi takdirde, kadınların ekonomik yaşama tam katılımı mümkün olmayacaktır.

Kadın işçilerin sendikalaşma oranı oldukça düşüktür. 2024 yılı itibarıyla kadınların sendikalaşma oranı kayıt dışı istihdam da hesaba katıldığında bu oran %6,8'e kadar düşmektedir. Kadınların sendikal hareketlere katılımının düşük olması, iş yerinde haklarının savunulmasını zorlaştırmakta ve toplu pazarlık süreçlerine dahil olmalarını engellemektedir.

Kadın işçilerin sendikal örgütlenmelerinin en fazla olduğu sektörler belediyeler, banka-finans ve sigorta, sağlık ve sosyal hizmetler sektörleridir. Buna karşılık, inşaat, ağaç ve kâğıt, gemi yapımı ve deniz taşımacılığı gibi sektörlerde kadın sendikalaşma oranları oldukça düşüktür. Sendikaların toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarını benimsemesi ve kadın işçilerin sendikal hareketlerde daha fazla yer almasını sağlaması, iş yerinde cinsiyet temelli ayrımcılıkla mücadelede kritik bir adımdır.

Bu bağlamda;

1. Kadınların iş gücüne katılımını artırmak ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğini azaltmak amacıyla Bakanlığınız tarafından hangi somut politikalar hayata geçirilmiştir?
2. Kadınların iş hayatına katılımını kolaylaştırmak için kreş, yaşlı ve hasta bakım hizmetlerinin kamusal olarak sunulmasına yönelik herhangi bir yasal düzenleme veya teşvik mekanizması planlanmakta mıdır?
3. Kadın iş gücünün %32,4'ünün kayıt dışı çalıştığı göz önünde bulundurulduğunda, kadın emeğinin güvencesiz koşullardan kurtarılması için kayıt dışı istihdamla mücadeleyle yönelik hangi denetim ve teşvik mekanizmaları yürütülmektedir?
4. 2024 yılı itibarıyla dar tanımlı kadın işsizlik oranı %11,8, geniş tanımlı işsizlik oranı ise %37,3 seviyesindedir. Kadın işsizliğini azaltmak için Bakanlığınızın kısa ve uzun vadeli istihdam politikaları nelerdir?
5. Kadın işçilerin sendikalaşma oranının %6,8'e kadar düştüğü göz önüne alındığında, kadın işçilerin sendikal örgütlenmesini teşvik edecek herhangi bir politika veya teşvik mekanizması oluşturulmuş mudur?
6. Kadınların çalışma hayatında şiddet ve ayrımcılıktan korunması açısından kritik öneme sahip olan İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmenin ardından, 6284 sayılı Kanun'un etkin uygulanması için Bakanlığınız ne tür önlemler almıştır?
7. Kadınların belirli sektörlerde yoğunlaştığı ve inşaat, gemi yapımı gibi sektörlerde temsil edilmediği dikkate alındığında, toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle sektörler arası istihdam dengesini sağlamak için hangi adımlar atılmaktadır?
8. 6 milyon 657 bin kadının ev işleri nedeniyle iş gücüne katılamadığı verisi doğrultusunda, kadınların iş hayatına katılımını engelleyen toplumsal cinsiyet rollerine karşı farkındalık yaratmak ve bakım sorumluluklarını toplumsallaştırmak adına Bakanlığınız tarafından yürütülen projeler var mıdır?
9. Tarım işçileri, ev işçileri ve esnek çalışma modellerinde çalışan kadınların iş güvencesizliği ve düşük ücret sorunlarını çözmeye yönelik özel bir düzenleme veya destek mekanizması üzerinde çalışılmakta mıdır?
10. Ülkemizde istihdamda toplumsal cinsiyet açığı %34,6 seviyesindedir ve OECD ile AB ortalamalarının üzerindedir. Bu açığın kapatılması için Bakanlığınızın uyguladığı veya planladığı spesifik politika ve projeler nelerdir?